

В. Атаманюк

Як сурми заграли

10475

Атаманюк Василь.

Як сурми заграли до бою...

Поезії.

Відень 1916.

Накладом Волод. Найдана.

~~Handwritten mark~~

X

~~Handwritten mark~~

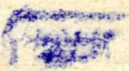
06.10

~~2017~~

Атаманюк Василь.

Як сурми заграли до бою...

Поезії.

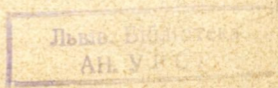

88)

~~10475~~

Відень 1916.

Накладом Волод. Найдана.

Ш5(2=Уи)S-68'944

1873.

Атаманюк Василь.

Як сурми заграли до бою . . .

Поезії.

О, пісне!

Мене в ясні
Весняні дні
Манив кохання чар,
Із серця дна
Піснь голосна
Летіла вище хмар.

Губок пурпур,
Очок лазур,
Дивний цілунку чар,
В сьвятій тиші,
В моїй душі
Творив Красі вівтар.

Що гарне все,
Добро несе,
А з Правди тягне сок,
Я залюбки
Такі квітки
Брав до моїх грядок.

Та час ішов,
В тім бризла кров,
Сьвіт впав на грішний тор;
Замовкла піснь,
А лиха пліснь
Добра жре омофор.

О, пісне, встань!
Як грім, як грань,
Усіх й мене буди;
Хай здіймем лет
До ясних мет,
Ти-ж пісне нас веди!...

Українським Січовим Стрільцям.

Як орел піднімаєть ся в гору,
Подивляємо лет його й вміість,
А як никне в блакиті із зору,
Подивляєм нечувану сміість.

Чи долетить він 'д сонцю ясному?
Чи на землю знеможений впаде?...
Ми лиш бачимо сміість у йому,
Що сильного до щастя проваде.

Чи мети ви своєї діпнете,
Чи дібетесь на кращее зміни?...
Я не знаю. Та все ви будете
Найгарнійші сини України!

Як би знав я, Україно...

Як би знав я, Україно,
Що тобі принеслоб' волю,
Я віддав би у заміну
Своє щастя, свою долю
Не лиш кров й життя.

Як би муками я в силі
Твоє щастя окупити
І свободи ясні хвилі —
Муки хтів-б я в вік зносити
Й втоми би не чув!

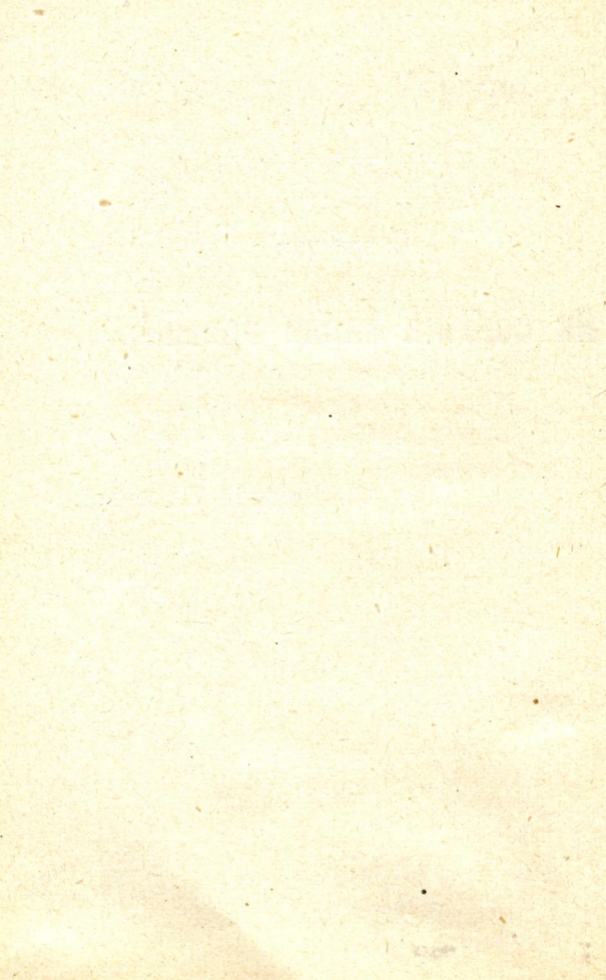
Як би знав я, Україно...
Як би сила до бажання,
Волі вдарилаб година,
Зниклиб сльози і страждання —
Щаснаб ти була!

Із циклю:

Як сонічка гасли проміні...

Коханій Люсеньці.

Із ліричної драми: „Сни кохання“.

I.

Люсенько!...

Молитва душі.

Люсенько! Як би з моїх
Слїз усіх
Виросли цвїточки,
А з цвїточків ти оттих,
Запашних
Виплела віночки,
То весь шлях до гробу гень,
Кожній день
Малаб ти в що вбрать ся!...

Люсенько! Як би з моїх
Слїз усіх
Стали сьпіваночки,
Булоб тобі кожній день
Тих пісень
На вік звеселять ся!...

Люсенько! Як би з моїх
Сліз усіх

Виросла тернина;
Кожній терен, то не день,
А лишень
Мук моїх хвилинка!...

Люсенько! Скільки всіх
Сліз моїх
Полило ся марно!...

II.

(Памяти вечера 30/VI 1915.)

Кохана, не дивись,
Що хуртовина свище,
Голівку прихили
На мої груди блище.

В тій груди серце бе
І сила в ній бушує,
Що захистить тебе
І щастя шлях зготує.

Не бій ся! Не встидайсь!
Любов моя невинна!
Вона немов хрусталь,
Немов сльоза дитинна.

Ось так! Ось так! Ще більш
До мене пригорни ся
І враз у щастя край
Зі мною понеси ся.

Підемо так в життя
Заглублені у собі
І навіть ляжем в двох
Колись в холоднім гробі...

Ах, Люсе, пригорнись
До мого серця блище!...

III.

Грають, грають водограї,
Розбиваєть ся хрусталь,
Парк щось шепче, сонце сяє,
В серці туга, дивний жаль.

Грають, ллють ся водограї,
Срібно-дрібний дощ паде,
Сірі скали обливає
І кудись то гень пливе...

Скали ті — душа то моя,
Струя-кришталь — сьпів її,
Сонця блеск — то ясність твоя —
Вчинки всі красить мої.

Ах, де мое сонце сяє!...
В серці туга, дивний жаль;
Грають, грають водограї,
Розбиваєть ся хрусталь...

IV.

Unisono.

Сонце сьмієть ся,
Цьвіти сьміють ся,
Мила сьмієть ся —
А сльози лють ся.

Сьмійте ся сльози!
Май ось сьмієть ся;
Що вам там грози!
Серце ще бєть ся —

Сьмійте ся сльози!

Прийде година,
Хвиля розстання,
Серденько битись стане трівожно;
Прийде година.
І на пращання
Вцілюю ручку твою побожно.

Прийде година,
Хвиля розлуки,
Мова розпуки, розпучні пози;
Прийде година...
Серденька муки
І дрібні, дрібні, пекучі сльози.

Прийде година...
Спінєм, що було,
Чим хвилювали колись нам груди, —

Прийде година...
Як все минуло
Мине й та хвиля й ніщо не буде.

Іде година...

Я їду в непевну дорогу,
Хто зна', чи прийдець ся вернуть;
Серденько зачуло тривогу,
Хвилює розжалена груди.

Буть може, що це я в останнє
Стискаю рученьку твою,
Буть може, що сонічко раннє
Освітить могилку мою.

Буть може, ніколи не гляну
Вже в море ясних твоїх віч,
Буть може, за хвилю потану
В Нірвани понурую ніч.

Буть може, не вчуєш ніколи
Слів моїх сердечних палких,
Спочине на вік серце кволе
Від сліз безнадійних, гірких.

Ніщо вже тобі не напишу:
Ні просьби, ні скарг, ні скорбіт, —
Тебе тут подруженько лишу,
Сам злину в надзоряний сьвіт.

Буть може, що це вже в останнє
Цілую я ручку твою,
Ще заки зірниця поблідне
Я буду в чужому краю.

* * *

Я їду в непевну дорогу,
Хто зна', чи прийдець ся вернуть,
Серденько зачуло тривогу,
Хвилює розжалена груди...

Іду. Пращай! Може й на вік.
Ще ручку стисну раз,
Ще в очка гляну раз,
Ще раз, ще раз
І йду. Пращай. Може й на вік...

Іду. Пращай. Колись згадай,
Як тлів вогень у нас

Любови і як згас,
Як гас, як гас...
Колись згадай... Іду... Пращай...

Іду. Пращай. Розбилась в край
Любови повна грудь,
Із віч ся сльози ллють —
Забудь! Забудь!...
Усьому край! Іду! Пращай!

Згадай колись: Він жив, він був,
Страждав, як всі страждаєм
І наче привид, тїнь майнув,
Де всі йдем й де, не знаєм.

Згадай колись... а твоя грудь
І ще про щось згадає...
Та цить! Усе дарма! Забудь!
На світі все минає...

Хоч як тебе, Люсе, безмірно кохаю,
То все-ж, все-ж за іньшю милу
Небаром тебе я таки проміню,
За — темну могилу.

Любови до мене не можеш збудити
Ти в серденьку своїм, не сила;
Вона-ж мене вірно буде так тулити,
Та — темна могила.

Не радо, не радо тебе покидаю,
Що-ж, ти так і доля судила...
Тебе хто пригорне — не знаю, не знаю,
Мене — лиш могила...

Плаче береза, віттям тріпоче,
А сльози-роси кануть дрібні,
Плаче серденько як дні так ночі.
Скільки згадає на щастя дні.

Не плач, березо, віттячком сумно,
Дарма! Не вернеш більше весни...
Я гинув з болю, а часу трумно
Все-ж мої вкрило рожеві сни...

Пращай!..

П. Бейсюкові.

Пращай!

В далекий їдеш край,

А за днів кілька може

І я поїду тоже,

Ще в рідних буде май...

Пращай...

Пращай,

Та іноді згадай

Ті хвилі, як ми жили,

Із чаші щастя пили,

Бо всему прийде край —

Пращай!

Пращай!

До рідних верне май

Колись знов, та не знаєм,

Чи ми тож повертаєм...

Надії не теряй!

Пращай!

Журавлі.

Відлітають журавлі
В невідомий край;
Рідні, серцю дорогі,
Ще раз вам: Працчай!

Відлітають журавлі,
Ледво чути: кру...
Не вдавайте ся в жалі,
Як я там умру.

Відлітають журавлі,
Гине в небі шлях;
Чоловік те на землі,
Що на небі птах.

Звідкись прийде, десь іде,
Буря налетить:
Слід по ньому замете —
Серце людське, цить!..

Братям по житті.

Сльози перлами мінять ся,
Перли мінять ся сльозами;
Доля серцем нашим грає
Нїби вихор листочками...

Щастя, радість, муки, болі,
Мов краски в калїйдоскопі;
Знудивсь я життям з'за рана,
Ах, спочить, заснуть у гробі!

Не кленїть мене, бо жалю
Гідний я, та добрі будьте:
Не кленїть і не жалїйте,
Лиш забудьте, лиш забудьте...

Із циклю:

Як сурми заграли до бою...

Витай!

Витай мій краю, ось я іду,
Де тільки треба тобі мене
Я свої груди там підкладу,
Біль весь зносити сьміло буду,
Жаль не замрачить око ясне!

Витай мій краю! Все криє ніч,
Одним хвилює лиш моя грудь;
Оба ми рідні, як двоє віч,
Тебе любити, це моя річ; —
Витай Вкраїно! Щаслива будь!

Витай мій краю! Хай бризне кров!
Її ти бачив уже нераз,
Як Лях, Москаль то на тебе йшов,
Як сьвітом сьвіт, блакит покров,
Як живуть люди все кров лилась...

Хай же, як треба ллеть ся й тепер!
Чей раз настане бажаний мир, —
За щож Христос то страждав, умер,
Чого дух людський 'д знанню ся пер?..
Ха! Ха! Мій краю! Я йду на пир!

Вояцькі думи.

I.

Як їхав я, моя мамко,
Стелили ся роси,
А на моїй доріженьці
Тільки кров і сльози.

Як їхав я, моя мамко,
Кракав крук у полі,
А на моїй доріженьці
Могили по полі.

Обпадали із калини
Червоні коралі,
Всі утіхи полиняли,
В серці жалі, жалі...

Ой, літає голубочок
Тай понад горою,
Тужить серце на чужині
Та за родиною.

Як не смерть глядить у вічі,
То туга вїдлива;
Якаж твоя, родинонько,
Доля нещаслива!..

II.

В вирїй пташки летїли,
Туман стелив ся полем,
В очах слїзки блестїли,
Грудь хвилювала болем.

Ридала мати: Сину,
Хай бог тебе провадить,
Й в щасливую годину
До дому припровадить.

Казала жінка: Мужу,
Щож я пічну з собою?..
Гей, плачуж бо я тужу,
Родино, за тобою.

Життя і час і кулі
Летіли, упливали;
Мов риба у намулі
Згадки ся ворухали.

І ось медаль на груди,
А на ногах дві кулі;
А все це дали люди,
Гей, люди, ви не чулі!..

III.

Нераз машерую затихлим селом,
Нема що в кого розпитати; —
Де-де визира за отвертим вікном
З дітками заплакана мати.

— Диви ся, Михасю, так тато твій десь
Тепер машерує сьвітами...

І враз чогось око померкне, заллєсь
Вдовиці гіркими сльозами.

Забуду тоді я всю втому й тягар,
Жарка дума мозок огорне:
А щож, як дістану я смертній удар,
Хто сироти мої пригорне?!!...

Схід сонця.

Роси краплинка впала,
Проміньчик сонця блиснув,
Десь травка зашептала,
Десь птах з просоння писнув.

Злиняли ясні зорі,
Мов човенця розбиті
На збуреному морі,
Потонули в блакиті.

Дерева виростають
З темряви наче в казці
І віттячко купають
В рожевій неба красці.

Питає травка: що се ?
Вітрець ті глушить тони;
Блищать сльозами роси,
Край неба в крові тоне.

Тугою все повите
Тремтить, слух в небо зводить;
У крові нашій вмите
Нам Сонце Волі сходить...

Мова рідньої землі...

Шепоче жита лан,
Чуть тайний розговор,
Задумав ся курган,
Почув ту мову бір.

Задумавсь темний бір,
Несе ту вість до вод,
А води аж до зір,
Як мучить ся народ.

Лан сіяли жінки,
Мужам куран-покров;
Тихенькїї річки
Змивали людську кров.

Вітрець буйний сушив
Росу сирітських сліз,
Та болів на втишив,
Розради не приніс.

Жаліють ся жита,
А скарга в небо йде:
Люд горе проглита,
Коли добро буде?...

Маки.

Палають в житі маки,
Хиляєсь повний колос,
Із вітром звідкись лине
Дивний, таємний голос.

Хай жито вас годує,
Зберіть його здорові,
А ті червоні маки,
То слід по нашій крові.

Завдання наші й силу
Ми з кровю в хліб вам влили;
Кінчіть сьвятоє діло,
Що ми не довершили.

Палають в житі маки,
Хиляєсь повний колос;
До діла нас взиває
Батьків поляглих голос...

Веснонька йде...

Журить ся мати, хто ме орати, —
Веснонька йде, сніг тає,
А син поїхав, тай не чувати —
З війноньки не вертає.

Не журись мати, орють армати,
Смерть кости розсїває,
Скородять кулі, кулі й ґранати,
А засїв кров поливає.

— — — — —
Що воно зродить — не знати...

Її очі.

Ах, розвійтесь в імлі і не снітьсь мені,
Ви чарівні очка небосині,
Україна пала вся в страшному вогні,
Як думать про любов в сій хвилині?

Непомітно любви хвилі, чар прогули,
Мов музики небесньої тони,
В тім нечайно вкруги заревли вороги
І ранених озвали ся стони.

Мене діло взива, де кипить боротьба,
Рідний край захищати собою;
Я скоривсь, я пішов, а позволить судьба,
Ми стрінемось ще мила з собою.

А у прикрі сі дні, то згадки хоч одні
Додають в боротьбі мені сили,
Ах, очка чарівні, як не в яві, хоч в сні,
Мені сяйте ви аж до могили!

Лист.

Кохана, надійде година,
Як ручка втомлена зів'яне,
Присипле мене сира глина,
На сьвіт більше око не гляне.

Здивуєш ся, що я не пишу,
Забув вже тебе, чи покинув?
На вік тебе, Люсенько, лишу,
Загину, як май наш загинув.

Бувало, мов пташки з вирію:
Листок йшов листок доганяти,
Нараз я немов занімію
І дармо меш вісточки ждати.

Олов'яна кулька у груди
Віссеть ся, як гадина в рану;
Останнім слівцем моїм буде:
Жий в щасті, дівчино, кохана!

Покину тебе, о, мій боже!
Біль в серці... Чужина... Безрідний...
Кохана! Листочок цей може
Із ручки моєї послідний...

В ріднім садку.

Шепоче травка: не хились
До мене друже ніжно,
І наді мною пронеслись
Убійчі бурі грізно.

Шепоче травка: не горнись
До мене бідний друже,
І в мене, як в тебе колись
Серденько ось недуже.

Шепоче травка: не пести
Ти мого стебельця,
Обом нам серце узяли
Ті люди, що без серця!

Шепоче травка: не шукай
Ти в мене більш розради,
Хто випив чашу горя в край,
Сам вяне без поради.

Шепоче травка: вже мій вік
Не сила воскресити;
Та ти — терпи, ти чоловік,
Борись, чей будеш жити...

До Люсі.

Як весна розсіє цвѣти
По долині,
Ти спімни мене, мій сьвіте,
В тій хвилині.

Першу стрічу, щастя хвилі,
Дні розстання;
Наші мрії буйнокрилі
І змагання...

І піди у той садочок
Там на горі,
І цвѣтистий звий віночок
Ще до зорі.

І піди у ранці рано
Гень по полі,
Могилоч понасипано
Там доволі.

На найменший, там незнаний
Грїб-горбочок,
Положи ти дар весняний,
Той віночок.

Та судьба й мене догонить
Десь в чужині,
Що ніхто з рідні не зронить
Слїз по минї...

Наді мною віти гнуть ся,
Віти гнуть ся, колихають,
Біля мене вихри вють ся,
Вихри вють ся і тікають.

У головці думи вють ся,
Думи вють ся, мов гадюки,
З віч потахлих сльози лють ся,
Сльози лють ся без принуки.

Згадка щастя прилітає,
Прилітає, як вірлиця,
Моє серце роздирає,
Роздирає і гніздить ся.

Бачиш, так усе минає...
Все минає так на сьвітї,
І нічого не лишає,
Не лишає тут на віки.

Мій небоже, тільки твого,
Тільки твого, що відчуєш,
А так довго раю того,
Раю того, як кочуєш.

Та ти сам не свій небоже,
Мій небоже, ти нещасний; —
Жийте-ж, як вам любо, гоже,
Як хто може час дочасний.

Наді мною віти гнуть ся,
Віти гнуть ся, колихають;
Біля мене вихри вють ся,
Вихри вють ся і тікають...

Пиймо, друже, це не гріх!...

Пиймо, друже, це не гріх,
Це значить, сьміять ся з всіх,
Що тверезі роблять те,
Що нам п'яним лиш уйде.

А сьміять ся з глупоти
Тра, як хочем десь дійти;
Це очищуючий сьміх, —
Пиймо, друже, це не гріх.

Пиймо, друже, це не гріх, —
Сьміймо ся далій з усіх,
Аж тверезі скажуть те,
Що нам п'яним в ум іде!

Перед боєм.

Завтра рішає... Місяць лиш зблідне,
Сонце розвіє останки тьми;
Кулі гогочуть, поле все рідне — —
Він, або ми!

Завтра рішає... Ах, як безмірна
Ніч, що будучність близьку вкрива!
Чия покотить ся то непокірна
Там голова.

Завтра рішає... Все нам байдуже,
Бій сам покаже хто може жити;
Краще у бої впасти мій друже,
Чим в путах жити!..

Понад полем іде...

Понад полем смерть іде,
Де косою поведе,
Кропить кров і безліч сліз
Той покіс.

Плаче матінка стара,
Плаче жінка і сестра:
Син до дому й муж не йде —
Й не прийде.

Плачуть зморені дітки,
Безталанні сирітки:
Хто пригорне їх тепер?
Тато вмер!

На кривавім тім лані
Ляг в могилонці на дні,
Кровцю випила земля —
Не своя.

З тії крові на весні
Квіти виростуть дивні;
На Україні буде май:
Воля! Рай!

Самотній хрест.

В чистім полі на роздолі
Одинокий хрест стоїть,
Поле чисте по неволі,
Всі вчорашні муки, болі
В собі чорний гріб коїть.

Де-де чорне попелище,
Збруя кинена лежить,
Лиш понуро вихор свище
По пустому боєвищі,
Де лягло життя спочить.

Чорний ворон сїв і краче
На похилому хресті,
Тільки спомину неначе:
Вихор свище, ворон плаче
По неодному житті.

А по кому мила, мати
Слїз гірких пролле ручай;
Тут не знати, не відати,
Всім одна могила-мати,
Тут усьому, всьому край.

Лиш простяг в простори ясні
Рамена самотній хрест,
Мов за скони передвчасні,
І за жертви всі безщасні
Вносить в небо свій протест...

Укаїнсьрке село.

Було село. Тут, там хатки
Біліли між садками,
Щасливі, без журби дітки
Вганяли улицями.
Раділо сонце у горі,
У мирі жили люди;
Вставали ранком до зорі,
При ній кінчили труди.
Прийшла війна. Хто жив брав кріс.
І йшов враз' батько з сином; —
Аж Москаля лихий надніс:
Пустив село із димом.
Порозбігав ся, хто де знав,
Жінки із діточками;
З хат рідних попіл лиш остав,
Тай той летить з вітрами.
Тай хрест схилив ся край млина
З тяжкого горя наче,
До неба зносить рамена
І плаче, плаче, плаче...

Бувало ...

Братчикови Юрі.

Бувало, приїду на сьвята
Тай підем орати за Лугом;
Мені даш воли поганяти,
А сам було ходиш за плугом.

Щебечуть у лузі пташата,
А сонічко любо так сяє,
Піт ллєть ся, ми орем завзято,
За скибою скиба ся крає.

Дійдемо загоном до дуба
Й спічнем; все там дід сїдав й тато;
Гей, хвиле чарівна та люба,
Як вкрило тебе хвиль багато!

Пішли ми, мій братчику рідний,
Орать на крївавому полі;
Колиб хоч наш засїв був плідний
Та виростив цьвіточку Волї!..

Лист малого синка до батька на війну

«Тату, в нас взе сніг паде,
«Длугий сніг, як ти пісов,
«На вікні молоз беле
«І квітки малює знов.

«В нас у хаті сце тепло,
«Бо пливіз нам вуйко длов,
«Але сцось таке плийсло,
«Сцо і вуйко взе пісов.

«Я Катлусі взе не бю,
«Мами слухаю улаз,
«Взе говолу: «Вілую...»
«Тату, гей, велтай до нас!

«Нам без тебе скуцно тут,
«Мамі із оций усе
«Сльози мов голох падуть,
«Як тебе спімнуть лисе.

«Я послусно все буду
«Говолити: «Отце нас»
«І на лід взе не піду,
«Татку, лис плийдъ до нас!»

Подзвінне.

Бам, бам, бам, дзвонить дзвін,
Ба, по кім, ба, по кім?..

Чорний віз їде, он,
Похорон, похорон.

Плачуть труби і ліс,
Та без сліз, та без сліз.

Он, цвинтар... Погрібуть
І підуть, і підуть...

Тож вояк в чужині
Без рідні, без рідні...

3 дороги...

На осіннім неба тлі
Відлітають журавлі
В ясний сонця край,
Щось таємне і ясне
Змалку в даль жене мене,
Матінко, працюй!

Рідні ниви, душе гір,
І отаро ясних зір,
Други ранних літ;
Сьвідки втіх моїх і сліз,
В мині дух між вами зріс
І жене у сьвіт.

Як душі мету знайду,
Сповню — в вас більш не буду,
Смерть ніщо вже там,
За добро-ж усе і зло —
Все одно з другим було —
Кину славу вам.

Гук, дим, крик, земля в огні,
Християнський Марс в гульні,
Смерть, життя, кордон...
Рідний краю, в боротьбі
За свободу все Тобі
Дам й останній стон!

Сиплесь смертоносний пил,
Тут, там хтось паде без сил,
Олов не щадить;
З молодости, почувань,
Мрій, знання, стремління, бажань
Кулька тільки кпить.

Мов колосся стятий сніп
Люд паде і на ослін
До побіди йде.
Ой!.. У серці... щось пече!..
Що се?!.. Кров з грудий тече...
Вже?.. Ви мрії де?..

Не зробив нічого тут,
Не порвав народніх пут,
Кров сплива з життям;
Стільки хтіло ся зробити,
Чулось силу, — думко, цить.
Вже розстать ся нам.

Вже?.. Чи тямить ще мій ум,
Чи то тільки долі глум,
Глум над всім живим?
Живши був б' я щось зробив,
Своє діло, слід лишив,
Гину-ж я — нічим.

Доле, боже, хто із вас
В сумніву розпучній час
Дасть на серце лік? —
Тихо... Ніч німа кругом
Темним, зрадливим крилом
Криє згаслий сьвіт...

* * *

Легот цвітами колише —
Тихше, тихше...

В цвітах вояк розісланний,
Ранний, ранний.

Серденько в його недуже —
Дуже, дуже...

Клонить сон його немічний,
Вічний, вічний...

Пітьма криє його очі,
Ночі! Ночі!

О, ще будить ся тепер —
Вмер!

Простягнув ся і не дише —
Тихше, тихше...

— — — — —
Ангел в зорях щось там пише...

Працання Гектора.

Працай моя вірна, кохана, голубко,
Я мушу спішити в горіючий бій;
Мене обов'язок так вяже там цупко,
Як тут небосиніх очий погляд твій.

Та — доля рішаєсь там мого народу,
А жертва й найбільша для нього нічим;
За долю, за щастя, за волю, свободу
Життя дасть Троянець з обличчем ясним.

Не плач, Андромахо, час сліз тих не стоїть,
Диви, як синок нам сьмієсь на руках, —
Хай він твоє серце займе, заспокоїть,
І тугу розвіє в вижидання днях.

Коли-ж вічня Мойра мій шлях назначила
Із лютого бою — до батьків, у ад,
Я сина лишаю тобі, моя мила,
Для тебе й народу — він щастя заклад.

Остав би я з вами... Та ні! я не можу
Край вас зупиняти до бою свій хід;
Рости любий синку на згубу ворожу,
Згадай колись батька і йди в його слід.

Прометей.

(По прочитанні твору Ієтого того самого імени.)

За любов до народу,
Бажання щастя йому,
За славне діло сьміле
Прикув Зевес могучий
Вільного Прометея
На скалах, де орел лиш
Що дня мав прилітати,
Любляче серце рвати
І пити кров живуцу...
Заходить сонце в море,
Сон гоїть денні рани;
Вертає сонце в ранці,
Знов мука починаєсь,
Знов кров червона ллеть ся,
А Прометей сьмієть ся:
— Пусті змагання, Зевсе,
Ти бог — піниш ся в злости,
Я — кпю собі із тебе,
Я — чоловік!
О, Зевсе, кровожадний!
Біль, що мене тут морить,
У твоім серці творить

Лиш підлий сьміх злорадний!
Ти маєш в тім утіху,
Як люд перед тобою
З поклоном на колінах
Повзе, а ні то в болю
Немов червяк валяєсь.
Та знай, уподобання
Неробові не справить,
Тирана не прославить
Ніколи Прометей!
Диви, залізо дзвонить
На вихудженім тілі,
Орел кров з серця ронить
Та я думки все сьмілі
Тобі в лице кидаю,
І твоє задовілля
З глупоти нещасливих
Людий — мені коханих —
Немов іржа зідаю!..
Тебе це мучить, правда,
Що ти сильний, могучий.
І кровопійця,
Так мучиш моє тіло,
Душі-ж усе не можеш
Упокорити!

О, так! душа, що вміє
Думки снувати сьмілі,
Найкращий дар це долі,
Людий й твоєї пані!
Слова мої шматують
Твого так духа, Зевсе,
Як той орел, що вшив ся
Кігтями в моє тіло,
І видовбавши серце
Із грудньої комори,
Кров теплу вишиває...
Та я не впокорю ся!
Бо моя думка ясна!
Бо моє діло чисте!
Тебе хай торторує
Твій вчинок й мова моя,
Й безсильність всесильного!
Я темному народу
Приніс лиш сонця промінь —
А мучитись й страждати
За щастя всіх нещасних,
Значить — добути щастє!
Значить — безсмертним стати!

На смерть Івана Франка.

Народе мій трівогою сповитий,
Всесьвітня буря лине над тобою,
А ти безсильний, мукою прибитий,

Немов на смерть засуджений судьбою,
Глядиш в розпуці, як ростуть могили,
Як гинуть діти у завзятім бою,

Як вянуть цвіти, що що-йно розцвили,
Що мали хату пестро уквітчати,
Приспані в тобі розбудити сили,

На ясний шлях до щастя дух пірвати...
У тому морі горя, сліз і крові,
Під крики болю, гуркоти гармати,

Пророк твій клонить чоло смерти снови,
А крик розпуки твоєї без краю
Вдарить, здаєть ся, об небес основи,

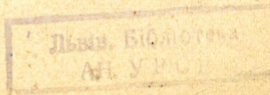
Розіллє сльози триском водограю!..
О, мій народе, мучений, розбитий,
Чи ж твоїй муці вже не буде краю?!!...

О, ні! Хоч ворог так завзявсь неситий
І похоронний сьпів тобі сьпіває,
Мине ще хвиля й славою укритий
В країні станеш, де Воля витає!..
Сповнить ся слово твого Пророка,
Що нині серце за Ним умліває,
І сльози кануть із сумного ока,
Бо чесна праця в сьвітї не минає,
Не гине думка без слїду висока!

Народе плач, не крий свого болю,
Твоїх сліз щирих він один є гідний!
Він щастя дав, життя своє і долю,
Той каміняр між рідними безрідний,
Щоб промостити тобі шлях свободи
І приготувати вінець побідний.

Хай кріпить жаль тебе о, мій народе,
Щоб перебув ти чорне лихоліття; —
Пророк не вмер! — Його дух з роду в роди
Піде з тобою в мандрівки століття!..

001
Трубы 71мм

(1986)

PA

115

дл 115

В. Атаманюк

Як сурми заграли